

НОВИЙ ЕТАП У РОЗВИТКУ ГЕОІНФОРМАТИКИ В УКРАЇНІ

Знаковою для геологічної спільноти України стала 71-а конференція Європейської асоціації геовчених та інженерів (EAGE), що відбулася в червні 2009 р. в Амстердамі (Королівство Нідерланди). Саме тут було підписано угоду між EAGE і Всеукраїнською асоціацією геоінформатики про спільне проведення IX Міжнародної конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти” у 2010 р. з 11 по 14 травня у Києві.

Уперше за всю історію існування як незалежної України, так і EAGE має відбутися така подія. Вона знаменує визнання світовим науковим геолого-геофізичним товариством української наукової геологічної школи. Шлях до цієї події був довгий.

З 1998 по 2004 р., коли ТОВ “Карбон” разом з Інститутом прикладних проблем екології, геофізики та геохімії (ІППЕГГ) були проведені перші наукові конференції – “Прикладні геофізичні технології розвідки та експлуатації нафтогазових родовищ”, “Проблеми прикладної геохімії”, “Теоретичні та практичні проблеми інтерпретації потенціальних полів”, “Теоретичні та прикладні проблеми нафтогазової геології та промислової геофізики”, “Геологія Чорного моря”, “Теоретичні та практичні проблеми інтерпретації потенціальних полів”. Активним учасником цих конференцій був представник EAGE голова фонду EAGE–PACЕ, доктор Герд Цунке. Саме тоді на одній із таких конференцій між ним і головою оргкомітету конференції М.А. Якимчуком відбулася розмова про розвиток співпраці між EAGE і асоціаціями геологічного профілю різних країн Європи. Розмова виявилася пророчою. Тоді Герд Цунке сказав, що така форма співпраці не практикувалася в EAGE, але ідею він донесе керівництву асоціації. І вже че-

Підписання меморандуму (Антон Ван Гервен – виконавчий директор EAGE та Микола Якимчук – президент Всеукраїнської асоціації геоінформатики)

рез три роки з'явилися перші осередки EAGE в інших країнах Європи, а на цей час Азії та Африки.

Європейська асоціація геовчених і інженерів, штаб-квартира якої знаходиться в Нідерландах (м. Хоуген), була заснована в 1951 р., як неприбуткова організація – для розвитку та захисту професійних інтересів своїх членів. За ці роки стало зрозумілим феноменальне значення асоціації у розвитку науки та практики, вже проведено 71 конференцію – спочатку європейського масштабу, а на сьогодні й світового. Кількість членів асоціації досягла майже 15 000, більш ніж із 100 країн світу, тобто не лише Європи, а й інших континентів. Кількість членів асоціації стрімко зростає завдяки міжнародним контактам. З 2001 р. почали формуватися місцеві осередки, їх створено вже у 12 країнах, головна їх роль – розповсюдження інформації про асоціацію, залучення місцевих фахівців до участі в усіх заходах асоціації, організація конференцій в своєму регіоні. Серед цих країн – Азербайджан, Греція, Німеччина, Угорщина, Сербія, Іран, Лівія, Україна, Польща, Австрія, Індія, Росія (7 осередків). Збільшення кількості членів асоціації в усьому світі зумовило створення регіональних представництв. У 2006 р. були відкриті офіси в Москві, для координації членів EAGE в Росії та країнах СНД, і в Дубаї, для членів EAGE з Близького Сходу.

З кожним роком щорічні конференції збирають все більше учасників. Так, у 2007 р. 69-у конференцію в Лондоні відвідало майже 6300 осіб [1], що перевищує кількість учасників Міжнародного геологічного конгресу в 2008 р. в Осло – головної події в усьому світі для фахівців у галузі наук про Землю [2].

На теренах країн Східної Європи співпраця EAGE перейшла на новий рівень – розпочалася сумісна організація конференцій, вже стали традиційними конференції в Санкт-Петербурзі, що проводяться сумісно з Євразійським геофізичним товариством (ЕАГО) і товариством геофізиків розвідників (SEG), відбулися конференції “Гео-модель” у Геленджіку також сумісно з ЕАГО, “Каспійське та Чорне моря” в Баку сумісно з азербайджанським осередком EAGE та багато інших. Нині така можливість з'явилася і для конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”. Крім наукового обміну досвідом EAGE запропонувала низку програм, що дає змогу підвищувати професійний рівень фахівців за допомогою семінарів, курсів та лекцій, а для студентів отримувати сучасні знання від кращих лек-

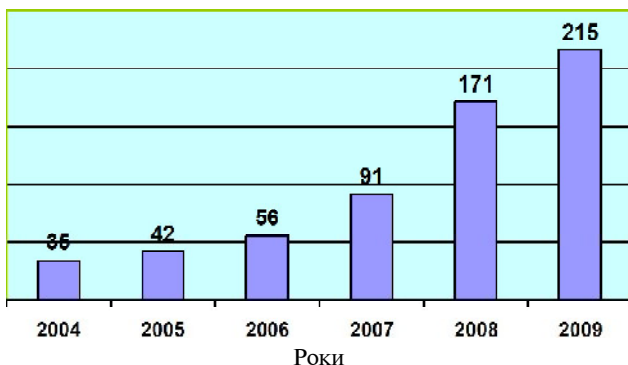
Підписання сертифікату про створення місцевого осередку EAGE в Києві. М. Якимчук – президент місцевого осередку EAGE та президент EAGE – D. Milne

торів Європи і світу. Завдяки діяльності локального осередку EAGE в травні 2008 р. була прочитана лекція на тему “Нетрадиційні способи побудови сейсмічних зображень”, лектор – доктор фізико-математичних наук Євгеній Ланда (OPERA, Франція) [3].

Український осередок EAGE розпочав свою офіційну діяльність з червня 2004 р. На 66-й конференції EAGE в Парижі був підписаний документ про його створення президентом EAGE D. Milne і від Українського осередку його керівником М.А. Якимчуком [4].

Створення осередку істотно покращило інформаційне забезпечення української геологічної спільноти про діяльність EAGE, був значно спрощений механізм сплати внесків для членів EAGE з України завдяки діяльності Local Chapter Kyiv, що зумовило зростання кількості членів асоціації в Україні.

У 2002 р. для розвитку нового наукового напрямку “Геоінформатика” в Україні було започатковано проведення щорічних міжнародних конференцій “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти” в Києві. Починаючи з 2006 р. на конференції звернуло увагу керівництво EAGE – її відвідали Гарет Вільямс – президент EAGE (2005–2006) й член комітету EAGE–PASE Павло Карнковський. В 2007 р. на конференції виступив пре-

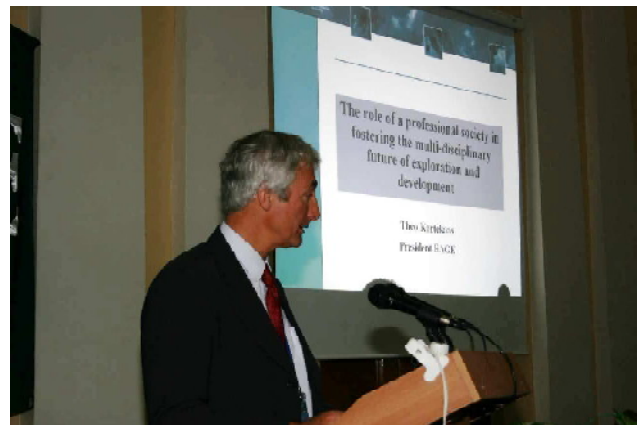
Динаміка зростання кількості членів EAGE в Україні

Представники EAGE та оргкомітет V конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”. Зліва направо: О. Кічка, О. Татарінова, М. Якимчук, Г. Вільямс, П. Карнковський, Д. Божежа

зидент EAGE Тео Кортекас (2006–2007), в 2008 р. у роботі конференції взяли участь президент EAGE Фін Омодт (2007–2008) і голова EAGE-PASE фонду Хельмут Гартнер, у 2009 р. представником EAGE був Пітер Вервей – регіональний менеджер EAGE у Росії та країнах СНД. Всі ці події неодноразово висвітлено у журналі “Геоінформатика” та у виданні EAGE – First Break [5–12].

З метою об’єднання зусиль розвитку геоінформатики в Україні в 2003 р. була створена Всеукраїнська асоціація геоінформатики (ВАГ або AUAG – All Ukrainian Association of Geoinformatics). Асоціація має статус всеукраїнського об’єднання, її діяльність поширюється на всій території України і ґрунтується на роботі місцевих осередків, які створені у більшості областей України. Головна мета асоціації – сприяння розвитку геоінформаційних систем та інформаційних процесів у галузі наук про Землю, підвищення цінності геологічної інформації, надання допомоги фахівцям, ученим, аспірантам, студентам, які працюють у галузі геоінформатики в Україні. Ініціатором створення такої асоціації виступив М. Якимчук, якого обрано президентом ВАГ. На цей час в Україні налічується понад 400 членів ВАГ.

Доповідь президента EAGE Тео Кортекаса на VI конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”

Президент EAGE Фінн Омотт, представник ЄАГО О.І.Сєркова, голова EAGE-PACE Program Committee Хельмут Гартнер перед початком VII конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”

Слід зазначити, що Україна – одна з перших країн світу, де активно розвивається напрямок геоінформатики. Проводяться конференції з цієї тематики, випускається шоквартальний журнал “Геоінформатика”, а на геологічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка за участі і підтримки ВАГ створена кафедра геоінформатики.

В Японії, Росії, Німеччині та Індії уже функціонують науково-дослідні інститути з проблем геоінформатики. В 2000 р. на Міжнародному геологічному конгресі в Бразилії ще не було виділених доповідей з геоінформатики, а в 2004 р. у Флоренції (Італія) кількість доповідей за цим напрямом досягла 10, у 2008 р. в Осло працювало три наукові секції і четверта дискусійна, з підведення підсумків роботи трьох останніх, на яких було подано понад 80 доповідей з геоінформатики [2].

Починаючи з 2007 р. ВАГ є асоційованим товариством з EAGE, що дає нам можливість на щорічних конференціях EAGE отримувати виставкові площі для представлення своїх робіт, результатів і досягнень членів асоціації.

Головна тема 71-ї конференції EAGE – “Рівновага світових ресурсів”. Місцем проведення було вибрано найбільший виставковий комплекс в Нідерландах – RAI. Конференція тривала з 6 по 12 червня. В перші дні роботи відбулася виїзна екскурсія “Вуглеводні північно-східних Нідерландів – минуле, сучасне та майбутнє”, на другий день були проведені ще дві екскурсії – про геологію Амстердама та берегові бар’єри й естуарії заходу Нідерландів.

Крім екскурсій 7 та 8 червня було проведено 15 семінарів, присвячених найактуальнішим питанням у галузі наук про Землю, участь в них дала змогу ознайомитися з новітніми розробками, досягненнями та значно підвищити власний професійний рівень.

Дві лекції за програмою DISC (Distinguished Instructor Short Course) були прочитані видатни-

Привітальне звернення Пітера Вервея – регіонального менеджера EAGE у Росії та країнах СНД до учасників VIII конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”

ми вченими: “Нафтова геоінженерія – інтеграція статичних та динамічних моделей” – лектор професор Патрік Корбет з Університету Херіот-Ватт (Единбург, Велика Британія); “Аналіз ризиків для розробки додатків” – спеціалісти компанії Rose&Associates, LLP Джеймс Гувей і Марк Маклейн.

Церемонія відкриття конференції проходила 8 червня, під час якої виступили: голова місцевого оргкомітету Девід Лоуренс, президент EAGE Філ Крісті, президент SPE Лео Рудхарт.

Після пленарного засідання відбулася щорічна церемонія нагородження за різними номінаціями.

Закінченням першого дня конференції стало відкриття виставки, де впродовж трьох днів можна було познайомитися і поспілкуватися с пред-

Стенд Всеукраїнської асоціації геоінформатики (AUAG – All-Ukrainian Association of Geoinformatics) відвідали представники EAGE (Микола Якимчук – президент ВАГ, Махмуд Абдулбаки – президент EAGE (2009–2010), Пітер Вервей – регіональний менеджер EAGE у Росії та країнах СНД, Марсель Ван Лун – менеджер EAGE по публікаціях і зв’язках, Сюзана Хайбіро – голова комітету з членства та кооперації, Філ Крісті – президент EAGE (2008–2009)

Виставковий комплекс RAI – головний вхід на конференцію

ставниками різних компаній, довідатися про їх досягнення та новітні розробки.

Всього в роботі конференції взяли участь 4775 фахівців з 71 країни світу. По кількості учасників ця конференція зайняла четверте місце після конференцій в Лондоні – 2007 р. (6297), Римі – 2008 р. (5819) та Амстердамі – 1996 р. (4946). Найактивнішими виявилися вчені Великої Британії – понад 850 учасників, від Нідерландів було 550 осіб, Сполучених Штатів Америки – 500, Норвегії – 460, Саудівської Аравії – 340, Росії – 200, Німеччини – 170, України 26 учасників.

На наступний день розпочалася основна частина конференції – усні доповіді та стендові презентації. Для участі в конференції групою рецензентів (351) було відібрано 702 доповіді, які були розподілені на 61 секцію. Головні напрями робо-

ти такі: геофізика – 25 секцій, геологія – 12, геологія вуглеводневих родовищ – 10, багатодисциплінарна інтеграція – 4, інженерна геофізика – 7, загальні теми – 3 секції.

Серед такої кількості презентацій українськими вченими було зроблено 15 доповідей.

Слід зауважити, що, незважаючи на фінансову кризу, участь українських делегатів стала можливою завдяки фінансової підтримки EAGE–PACЕ фонду. Всього було надано допомогу 46 доповідачам, з яких 15 – українських і 10 – російських фахівців. Така підтримка надається 1 раз на 2 роки для доповідачів щорічної конференції EAGE та конференції Near Surface. Зазначимо, що EAGE активно підтримує конференції асоційованих співтовариств і місцевих осередків EAGE. За останні 3 роки було підтримано 6 таких конференцій, що проводилися в Україні, зокрема “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”, “Азово-Чорноморський полігон вивчення геодинаміки та флюїодинаміки формування родовищ нафти та газу”, “Нафтогазова геофізика – стан та перспективи”. Підтримка також надається студентам для участі у щорічних конференціях EAGE, літніх практик.

EAGE готово співпрацювати з науковцями з України. Вона широко відкриває нам такі можливості. Закликаємо всіх зацікавлених фахівців України взяти участь у IX міжнародній конференції “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти” і бути на одному форумі та науковому рівні з ученими інших країн світу.

Зустріч представників EAGE–PACЕ фонду с делегатами, що отримали фінансову підтримку

1. *69-та конференція і виставка EAGE (Лондон-2007)* / Д.М. Божежа, О.О. Татарінова // *Геоінформатика*. – 2007. – № 3.
2. *33-й Міжнародний геологічний конгрес (Осло, Норвегія, 5–14 серпня, 2008 р.)* / М.А. Якимчук // *Геоінформатика*. – 2008. – № 4.
3. *Освітнє турне Європейської асоціації вчених й інженерів-геологів та геофізиків (EAGE) в Україні* / Д.М. Божежа // *Геоінформатика*. – 2008. – № 4.
4. *Європейська асоціація геовчених та інженерів і її діяльність на території України* / М.А. Якимчук, О.О. Татарінова, Д.М. Божежа // *Геоінформатика*. – 2007. – № 1.
5. *V Міжнародна конференція “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”* / О.О. Татарінова // *Геоінформатика*. – 2006. – № 2.
6. *Kiev gathering brings experts on geoinformatics together* // *FirstBreak*. – July 2006. – Iss. 7, vol. 24.
7. *VI Міжнародна конференція “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”* / О.О. Татарінова // *Геоінформатика*. – 2007. – № 2.
8. *Kyiv geoinformatics conference earns its place on the calendar* // *FirstBreak*. – Aug. 2007. – Iss. 8, vol. 25.
9. *VII Міжнародна конференція “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”*, 25–28 бер. 2008 р., м. Київ / О.О. Татарінова // *Геоінформатика*. – 2008. – № 2.
10. *Geoinformatics is a calendar item in Ukraine* // *FirstBreak*. – Aug. 2008. – Issue 8, vol. 26.
11. *VIII Міжнародна конференція “Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти”*, 24–27 бер. 2009 р., м. Київ / О.О. Татарінова // *Геоінформатика*. – 2009. – № 2.
12. *Geoinformatics takes the stage again in Ukraine* // *FirstBreak*. – July 2009. – Iss. 7, vol. 27.

М.А. Якимчук, Д.М. Божежа